

EGYENLŐSÉG

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Zsidó felekezeti és társadalmi hetilap.
Budapest, VI. Váczykörut 23
hova minden küldemény intézendő.

SZERKESZTI:

SZABOLCSI MIKSA.

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve . . . 8 frt.—
Félévre . . . . . 4 » —
Negyedévre . . . . . 2 » —
Egyes szám ára 16 kr.

MEGJELENIK MINDEN PÉNTEKEN.

Tartalom: Hittatárok. Vidéki ember panasza. Mordchai Hakóhéntól. — Dr. Hildesheimer Izrael. Hetvenedik születésnapjára. Két cikk. Irta: Dr. Enyedi Mátyás. — A nagyváradai rabbiválasztás. — A vitatkozók. Rajz a leangelországi zsidó népeletből. — Előfizetési felhívás. — Heti naptár. — Hazai hírek. — Külföldi hírek. — Hirdetések.

JELIGÉNK:

Nem egy atyánk van-e mindnyájunknak
Nem egy Isten teremtett-e bennünket,
Miért cselekednék hát hűtlenül a testvér
testvére ellen!

Malachi 2. f. 10. v.

Hittatárok.

Vidéki ember panasza.

Tekintetes szerkesztő ur!

Furcsa kis esetke fordította figyelmemet a zsidó bibliaoktatás felé. Látogatóban voltam egy ismerősömnél, ki társalgás közben kis leánykáját czirógatva, elmondta azt minden szépnek, drága kis anygalkának. Ezt a szomszédszobában lezckéjével foglalkozó 10—11 éves kotnyeles fiu meghallva, beszólt hozzánk: »hát a Rózsika szél vagy eső-e, édes papa?»

— Miért szél vagy eső, fiam? nem értem kérdésedet.

A kis diák erre elmondta, hogy a hittanár ur csak ma magyarázta, hogy angyal tulajdonképpen nem létezik, és a hol a bibliában mégis előfordul az angyal szó, természeti erőt kell érteni alatta; így angyal az eső is, a szél is és a természet minden nyilatkozása.

Ismerősöm nevette a dolgot; engemet a lurkó magyarázása kimondhatatlanul megkapott.

El-ellátogattam' ezután a hitoktató ur különösen bibliai előadásaihoz, hol leirhatatlan felháborodásomra tapasztaltam, hogy egy egészen hivatlan egyén, ki magyarázatait a könyvéhez mellékelte német fordításból meríti, zsenge kora

tanulói előtt oly fejtegetésekkel él, melyek a gyermekekben nem a hitet, de egyenesen a hitetlenséget keltik fel; hogy a szentírásnak tagadását és elferdítését hirdeti.

Egyik látogatásom alkalmából ezt a verset magyarázta a tanulóknak: »És ime az Örökkévaló áll mellette és szól« (Moz. 1. 13.) Ezt ugy kell érteni, fiaim, szólt, hogy Jákob isteni lelkesedést érzett. . . »De tanár ur, kérem,« szólt közbe egy 13—14 éves fiu, »hisz ezt Jákob álmodta! én is álmodtam már, hogy a jó Isten hozzánk eljött.« A tanár ur szigoruan rendre utasította tanítványát és folytatta szent foglalkozását.

Mikor utolszor látogattam meg előadását, a hittanár ur Szodoma és Gomora elpusztulását magyarázta. A bibliai vers így szól: »És az Örökkévaló Szodomára és Gomorára ként és tüzet bocsájtott eső alakjában.« Ez ugy történt, fejtegeti a hittanár ur, hogy a kénes, meszes földből, mint ez sok más helyen történik, tüzes folyadék tört ki, és elárasztotta az egész vidéket, hol ma a holt tenger terül el stb.

— Tanár ur, szóltam akkor, egyik fővárosi lapban' egy mulatságos sajtóhibát láttam ma, »zsidó hittanár« szók helyett ugyanis »zsidó hittatár«-t szedtek ki. Ha kollegái is ugy fogják fel feladatukat, mint ön, akkor a zsidó hittanárok

nem is mások, mint hittatárok. Pusztitói a hitnek, a helyett, hogy azt a gyermekekben felkeltenék.

Felhoztam a dolgot a derék hitközségi elnök előtt; ránczba is szedte homlokát, egynehányszor el-hm-hm ezett, míg végre diadalmasan felkiáltott: hisz N. . . (a tanító nevét említette) okleveles hittanár! bizonyára tudja, hogy így kell a bibliát tanítani.

Rabbi van ugyan községünkben, de olyan, kire egy hitközségi tagunk csak nemrég nagyon szerencsésen alkalmazta, tisztelt szerkesztő ur előtt bizonyára ismeretes »Hol van hát a macska?« anekdotáját.

Nagy tudós, szent ember, — hisz orth. hitközség papja — a mi rabbink, de — nem látjuk a macskát. »Hisz tudja, hogy én nem szólok belé a hittatásba!« szabadkozék a szerencsétlen, midőn a hittanár ur »bibliai tanítására« hívtam fel figyelmét. Mit tehettem hát! hallgattam és vigasztalódtam azzal, hogy a hittatás ilyen kinövése csak minálunk burjánzik; máshol bizonyára mások, jobbak a viszonyok. Csalódtam.

Az érdeklődést, melyet bennem a biblia-oktatás iránt »hittanárunk« keltett, derék rabbink és előljarónk megörökítésre méltó, hatalmas nyilatkozataik sem birták lelohasztani, és mint-hogy az utolsó időben alkalmam volt Magyarországot ismételve beutazni, felhasználtam az alkalmat, hogy a biblia oktatást számos zsidó iskolában megfigyeljem.

Szerkesztő ur, szörnyüeket tapasztaltam!

Szó sincs róla, vannak — hisz kétségbe kellene esnünk, ha nem volna — vannak szent hivatásukat egész nagyságában átértő és ennek meg is felelő hittatatók, de vannak, és fájdalom nagyon is sokan vannak, kikre ráillik a szomorú prófétai szó: »Ő népem, a kiktől tanítást vársz. vesztedet okozzák!«

Nem is szólok arról, hogy nem minden hittatató ismeri is azt, mit oktatnia kellene, (végre elsajátíthatja), még kevésbé arról, hogy nem minden hittatató tartja is azt, a mitterjesztenie a feladata; (ezt nem is fizetik külön) de hogy vannak hittatatók, kik elferdíteni, saját

eszejárásuk szerint »magyarázni« merészelik a szentírást, elferdíteni és saját eszükjárása után »magyarázni« akkor, midőn a vallásoktatás és hitébresztés céljából rájuk bizott romlatlan gyermekeknek adják elő, ezt elhallgatni, kiméretlenül nem ostorozni, egyenesen bűn volna.

A zsidó hittatás alfaja és omegája a biblia. Minden zsidó katechismus, minden zsidó hittan, minden erkölcs és ethika összege a biblia. Biblia-tanítás az egyedüli zsidó hittatás és a vakmerő, ki e szentélyt lealacsonyítja, meghazudtolja, bepiszkolja, akkor mikor azt gyermekeknek tanítani, szentsége tudatát fogékony szívükbe örökre plántálni volna kötelessége, — nem más, mint a jövő zsidóság megrontója, Izrael fájának legveszedelmesebb férge.

Fiam, ez a szentírás, szól az ilyen erkölcsi hohér, ez a könyvek könyve, melyet apáink egy égő világon keresztül magukkal hordtak, és a melynek fénye megvilágította a földet, felemelte és erkölcsre tanította a népeket és nemzeteket; ez a könyv a mienk, ez a könyv Izrael legnagyobb büszkesége, hervadhatlan érdeme, örök világossága. De tudjátok meg, hogy a mit ez a könyv tartalmaz, az hazugság, sőt ennél több: butaság, mit ilyen magamféle felvilágosodott ember el nem fogadhat, és a mit persze nektek sem kell elhinnetek.

Egy kérdés csak. Mi történnék vajjon a katolikus hitelemezővel, ki az evangeliumot tanítva, elmondaná apró növendékeinek, hogy Jezus feltámadását úgy kell érteni, hogy halála után életet nyert tana, de ő maga biz a sirban maradt? — Vas seprővel sepernék ki az iskolából.

És épen Mózes könyvei legyen az a forrás, melyben, — variálva Reuchelin János mondását a talmudról — minden mosdatlan pimasz gázolhat!

Vannak hazánkban zsidó hitközségek, melyek az utolsó években tehetségüket meghaladó összeget áldoztak a hittatás javítására, emelésére. Ha a hittatatók ennek fejében olyan előadásokat tartanak a bibliából, a minőt csak nemrég hallottam, hogy t. i. a choméczi tilalmát csak jelképileg kell érteni; ha akadnak fővárosi hittatatók, kik restelik a szombat parancsát magyarázni és ennek csak »ethikai« oldalát fejtegetik, akkor igazán kár az ilyen tanítókra fordított ki-

adásokért. Jobb, hogy a gyermek meg sem ismerje a szentírást, sem hogy így ismerkedjék meg vele.

Az ilyen biblia fordítás, — biblia ferdités.

A baj forrását csak úgy lehet bedugaszolni, — és ez felszólalásom célja — ha az erre hivatott rabbik egy, minden hittanítóra kötelező utasításokkal ellátott és a legapróbb részletekig kidolgozott hitoktatási tantervet bocsátánának a hitoktatók rendelkezésére, minőt ezek még mindig nélkülöznek; ha minden rabbi legfőbb és legszentebb gondjának igenis a hitoktatást tekintené s nem engednék, hogy tudatlan és lelkiismeretlen emberek biblia helyett meg nem értett bibliakritikát adjanak elő a gyermekeknek.

Hála Izrael Istenének, vannak nálunk tetterős, tettrevágyó és hivatalukat fényesen betöltő rabbik; érdemes a felvetett kérdés, hogy összejöjjenek, tanácskozzanak és egyértelműleg eljárjanak benne, nehogy bekövetkezzék idő, hol igenis lesznek zsidó papok, de nem lesznek zsidó hivek.

Videant consules!

Mordchai Hakóhen.

Dr. Hildesheimer Izrael.

Hetvenedik születése napjára.

— Két czikk. —

Irta Dr. Enyedi Mátyás.

A férfit, kinek neve e czikk homlokán diszlik, bár nem hazánkfia, mégsem szükséges a honi zsidóságnak külön bemutatnunk. Ismerik nevét ország-szerte s hire jár a zsidóság körében nálunk ép úgy, mint a távol külföldön. Jeruzsálemtől New-Yorkig, Tunistól Londonig s Moszkvától Párisig a Hildesheimer névnek többé-kevésbé jó hangzása van. De Németország mellett mégis bennünket érdekel e kiváló ember leginkább, mint a hol (mint kismártoni rabbi) kenyere legjavát ette meg s a hol működésének nyomai jó részt még kivehetők. Az 1868-iki zsidó kongresszus — melyen Hildesheimer nevezetes szerepet játszott — s ennek bajai, lefolyása és eredménytelensége az idősbeknek még élénken él emlékezetében; ugyanők megpecsételték már kedvező, vagy kedvezőtlen ítéletüket Hildesheimer

működése felől is, s igyezetek részleteznünk szintén fölösleges. Különben sincs szándékunkban Hildesheimer tevékenységét — úgy körünkben, mint saját hazájában — a felekezeti politikának némileg kétes értékű és jogosultságu s mindenesetre egyoldalú szempontjából tenni bírálatunk tárgyává, de a következő általános irányu megjegyzéseinket mégis kockáztatjuk, mivel a kényes kérdés megvilágítására s higgadtabb megítélésére némi haszonnal járónak tartjuk.

Mindazok, kik Hildesheimer működését elítélték s ebből folyólag őt magát gánccsal illették, félreértették intenczióit. Mondjuk kijó eleve: az ő intencziói a legjelesebbek és a legdicséretreméltóbbak voltak. A zsidóság s a vallás ügye lebegett szemei előtt mindig. S miként e kettő felvirágoztatásában látta élte feladatát, épügy becsületes meggyőződése volt, hogy célját csak az általa helyesnek felismert uton érheti el. Hildesheimer jellemétől a kétszínűség oly távol esik, mint ég a földtől, mégis a legmakacsabb vád, melyet egyes kolerikus természetűek olykor még ma is hangoztatni szoktak, épen állítólagos kétszínűségét illeti. Mily rövidlátó felületesség! Ezek szemeiben nagy az ő bűne, hogy egyikhez sem szegődött az akkor fennállott két párt közül, a mi persze elég volt arra, hogy mindkettő részéről anatémával sujtassék. Az orthodoxok reformernek szidták, a haladópartiak orthodoxnak. Röviden: nem tudott — vagy helyesebben nem akart — az árral uszni, tehát két szék között a földre esett. Bizonyos, hogy taktikai hiba volt részéről, valamelyik párthoz — elveinek fenntartásával — hozzá nem csatlakozni: ez esetben okvetlenül eredményesebb lett volna működése. Ámde nem épen legfényesebb bizonyítéka feddhetetlen, tiszta jellemének, vallásos meggyőződése nagy erejének, hogy még színleg sem akart olyanak látszani, a milyen valósággal nem volt, — ha ugyan szüksége van tisztázódásra oly férfinak, ki élte java részét a közügy szolgálatának szentelte s ki önzéstelen, nemes fáradozása érett gyümölcseinek egész halma-zára utalhat?! — Hogy azonban egy konkrét kérdést is érintsünk, az a tény, hogy Hildesheimer a hazai községek szétválására s az erők szétforgácsolására legalább közvetve befolyással volt, szükséges, bár igen sajnálatos következménye vala annak a körülménynek, hogy az akkori tagadha-

tatlanul tulzón „haladó“ párttal egy uton nem járhatott. Mert kétségtelen, hogy ő a két rossz közül kisebbnek tartotta azt, melyet mi most keserves tapasztalatok árán gyökerében tanultunk megismerni: az orthodoxiának a józan észnek fittyelhányó s minden elemi műveltséget perhorreskáló törekvéseit, szemben a másrészt a zsidóság alapköveit — szerinte — helyéből kimozdítani iparkodó kísérletekkel. Egészben véve mindenestre tulsötéten látta a dolgokat, de hogy elveit komolyon vette, az abból a — persze ismét sajnálatos — tényből világlik ki, hogy miután Németországba visszatért, az ottani hitközségek kettéválasztásában tevékeny részt vett.

Mindez azonban legfeljebb új bizonyítékául szolgálhat ama régi igazságnak, hogy kiváló emberek rendszerint egyetlen végzetes, de gyakran súlyos következményekkel járó tévedéssel szokták életük egész munkájának sikerét kockáztatni.

Hildesheimer életének önmaga kitűzte feladata egy eszményi zsidóság létesítése volt, mely amellest, hogy a tradíciókhoz hű marad, az egészségesebb modern eszméknek a szükséghez mért felvétele által is nyerjen életrevalóságot. Bizonyára oly feladat ez, mely méltó arra, hogy nem egy, de ezer élet szenteltesék neki. Ám vajjon előnyére lehet az oly törekvésnek ama tétel figyelmen kívül hagyása, mely megérdemelné, hogy a zsidóság hitágazatai közé felvétesse és a mely így hangzik: „**Ne válj ki a közösségből!**“ tétel, melynek variációi a legnagyobb gondolkodóknál és végig hosszú során a századoknak egész korunkig tovább rezgeenek?! Az állati szervezet meg nem élhet, ha egymást kiegészítőleg nem működik minden orgánuma. Nem ép így első és alapfeltétele-e egy nagy közösség felvirágzásának, hogy minden hozzátartozója a nagy zömmel együtt fejtsse ki tevékenységét?

De forduljunk el e zavaros képtől és táruljon fel lelki szemünk előtt az a hasonlíthatatlanul egységesebb s szingazdagabb másik kép, mely az ünnepezt férfit működésének egyéb oldalait tünteti elénk.

(Folyt. következik.)

A nagyváradai rabbiválasztás.

Akik figyelemmel kísérik a zsidó hitközségek beléletét, legnagyobb érdeklődéssel lesték, hogy hová fejlődik ki a nagyváradai rabbiválasztás ügye, mely

oly jogos feltűnést keltett még keresztény körökben is. Előre látható volt, hogy az előjáróság és a képviselet nem türhetik nyugodtan, hogy érvénytelenítsék egyhangulag hozott határozatukat, melyet pedig tetszéssel fogadtak mindenütt a hitközség kebelén kívül, s mely ellen magában a községben is csak egy csekély kisebbség áskálódott; másrészt természetes, hogy a józanabb, értelmesebb és önzetlenebb tagok nem nézhették, hogy visszalépjenek hivataluktól azok a férfiak, kik a község körül bokros érdemeket szereztek, kiknek említett határozata is csak arra szolgált, hogy oly lelki atyát biztosítson Nagyvárad zsidóságának, kit méltón választhatnak meg egy nagy és tekintélyes hitközség szellemi vezetőjévé, kiről bizton tudhatja mindenki, hogy igaz hazafias irányban fog működni.

Nem egyén érdekeben folyt a harc; kijelentette az elnök, hogy nem köti magát személyhez; az előjáróság alaposan megvizsgálta a pályázók szónoki tehetségét, jellemét, egyáltalán alkalmatosságát. Senki sem emelheti ellene a pártoskodás vádját s még kevésbé illethető vele a képviselet.

Dr. Kecskeméti Lipótra, a budapesti rabbi képző intézet volt kiváló növendékére esett választása.— Nem célunk, hogy e helyütt kiemeljük Kecskeméti dr. jeles tulajdonságait, képességét. Bármily fiatal ember, mégis országos nevet vivott ki magának és annyi bizonyos, hogy nem rosszabb azoknál, kikkel együtt versenyzett a rabbipolczért.

Nem csoda tehát, ha az április hó 20-án tartott ösgyűlés határozata kinos benyomást, jogos megütközést keltett; mert mindenki előtt úgy tűnt fel a dolog, mintha a kisebbség, melynek szavazata következtében a választás megerősítéséhez szükséges két harmad többség nem volt elérhető, minden alapos indok nélkül, személyes érdekekből, vagy pedig félrevezettetve járt el, mikor ellenére tört annak a határozatnak, mit a vezetőség hozott jó lélekkel, szent meggyőződéssel a hitközség javát tartva szem előtt.

S midőn csinyjük — mert tényleg az április hó 20-án tartott ösgyűlés határozata mintegy államcsiny képében tűnik fel — sikerült, maguk a rendezők és maguk a végrehajtók kezdtek megbánni, és volt okuk rá; mert az előjáróság lemondása nagy kárt jelentene a községre és így az egyes tagokra is.

Épen azért köszönettel kell fogadniok azt a expedienst, melyet a képviselő-testület nyújtott azzal, **hogy e hó 11-ére új ösgyűlést hívott egybe,** melynek tárgyát a választásra vonatkozó újabb szavazás képezze.

Az előjáróság az ösgyűlésre szóló meghívóban higgadtan, menten minden személyeskedéstől és támadástól indokolta álláspontját. A képviselő-testület felkérésére maradnak meg elnök és előjárók hivatalukban, míg a ösgyűlés nem szavaz újból. E szavazás

eredménye arról tesz majd tanuságot, hogy akarja-e Nagyvárad zsidó hitközsége azt az előkelő helyet elfoglalni a hazai hitközségek közt, mely értelmiségénél fogva megilleti, s egyttal azt bizonyítja majd, hogy mennyiben bírja az előjáróság a tagok bizalmát, és e szavazástól függ az is, hogy a hitközség legkitűnőbb tagjai továbbra is résztvegyenek-e a közügyek vezetésében és üdvös elintézésében.

Magunk részéről bizonyosnak tekintjük, hogy az újabb ösgyűlés orvosolni fogja a multkori hibáját s ezzel visszaállítja a hitközség helbékéjét, egyttal oly rabbit hiva meg, a ki diszére fog válni, s kitől joggal remélheti, hogy teljesen kielégíti majd a haladásra irányzott törekvéseket és igényeket.

Végül ideiktatjuk névsorát az előjáróság tagjainak, kik az új ösgyűlésre szóló meghívókat aláírták.

Adler Ignác, elnök; dr. Berkovits Ferencz, pénzügyi elnök; dr. Berkovits Zsigmond, iskolaszéki elnök; Sándor Samu, pénztáros; Mihelfy Adolf, ellenőr; Aufricht Mór, dr. Berger Ignác, Krugstein Izidor, Rosenthal Sámuel, egyházigondnokok; Léderer Dávid, énekkar igazgató; Bergsmann Jakab, Kálmán Ferencz, dr. Kornstein Lajos, Lederer Simon, ifj. Schwartz Ábrahám, Schwartz Jakab, dr. Sonnenfeld Zsigmond és Wechsler Adolf tanácsosok.

TÁRCZA.

A VITATKOZÓK.

Rajz a lengyelországi zsidó népeletről.

Sacher-Masoch nyomán.

I. FEJEZET.

(Folytatás.)

Mincsev higgadtan folytatta:

— Különb is maga a talmud, melyről azt mondd, hogy nem ismerem, mondom, a talmud, világosan kijelenti Berachotban, mit te oly remekül ismersz, hogy a semóneeszrét a második templom elpusztulásának idejéből származik, s hogy rabbi Simon ben Gamaliel írta.

Ekkor valaki az ajtón kikiáltott.

— Blauweisz!

A hallgatózó boszusan hagyta el helyét és bement a házba. A gazdával találkozott, ki valamit mondott neki

— Mondja csak, szólt ezután Blauweisz, ki az az ember, a kivel veje vitatkozik.

— Nem ismeri?

— Nem én.

— Ej, hát Mincsev . . . folyton veszekednek . . . Talán a mióta élnek, vitatkoznak egymással . . .

A zene elhangzott.

A vendégek haza szállingóztak.

Odakinn Mincsev még mindig perlekedett Pincsevvel.

Blauweisz elhagyta a házat. Igazi zsidó arisztokrata alak volt.

Csinos leányka követte, ki nagy piros kendőbe burkolózott. A hajadon igyekezett tekintetével áthatni a sötétségen; keresett valakit.

Meghallotta Pincsev hangját:

— Tény, hogy a zsidók az első templom elpusztulásakor fogságukban minden szombaton ösgyűlekeztek.

— Igaz, hallatszott Mincsev válasza, de nem ám imára, hanem tanulásra; felolvasták egymásnak a mőzesi törvényeket és magyarázatokat . . . Nem is neveztek imaháznak, hanem «hész hakneszesz»-nek, gyülekezési helynek, a mi megfelel a görög zsinagogának, és még most is «schul»-nak nevezik a zsidók az ily helyeket, a mi annyit jelent, hogy oktatásra és nem imára szolgáltak.

A szép leány megállt.

— Mincsev! szólt halkán.

— Eszterka, ön az! felelte Mincsev. Közeledett a leányhoz, ki reá mosolygott s aztán atyja után sietett.

— Mincsev! kiáltja Pincsev aggódva, mint a gyermek, ki anyját keresi, Mincsev, Mincsevkém, hol vagy?

— Itt vagyok, mit akarsz?

— Ne szökjél meg előlem!

— Idején lesz, hogy nyugalomra térjünk.

— Várj majd elkísérlek.

A vőlegény megragadta ellenfele karját. Együtt indultak tova.

— Te a talmudra hivatkozol? szólt Pincsev . . . Igen ám, de Berachotban benne van, hogy már a patriarchák rendelték az imákat. Ábrahám hozta be a reggeli imát . . .

— Erről mitsem tudok! gunyolódott Mincsev, meggyorsítva lépteit.

— Hát nincs benne Mózes első könyvének 19. fejezetében, hogy Ábrahám kora reggel elment arra a helyre, hol Isten előtt állt.

— Nos?

Mincsev megállt.

— Nos?

Pincsev bámulva tekintett Mincsev nyugod arczába. Azt hitte, hogy megsemmisítette ellenfelét; ez pedig egészen nyugodtan maradt.

— Hát nem az van-e abban a versben, hogy „omad“ (állt), pedig ennek ugyanaz a gyöke van, mint imádkozni-nak.

- Hát mi következik ebből?
 — Az, hogy Ábrahám imádkozott.
 — S aztán?
 — S aztán?

— No igen s aztán? Mert ez legfeljebb azt bizonyítja, hogy Ábrahám egy reggelen imádkozott, de nem azt, hogy behozta volna a reggeli imát.

— Ámulj világ! ellent mond a taImudnak, kiállt fel Pincsev, és minthogy Mincsev már szinte futó lépésekben haladt előre, utána rohant torokszakadtából kiáltva:

— Hát nem Izsák hozta-e be az esti imát. Ki merné ezt tagadni? Te talán? No tagadd, ha mered. Nincs e benne a szentírásban, hogy „Izsák kiment a mezőre, hogy imádkozzék“?

— Nincs!

— De igenis benne van.

— Nem imádkozni ment, hanem sétálni, illetve elmélkedni.

— És ki hozta be az esti imát, ha nem Jákob? Hát ki hozta be?

— Ej, ebben sincs igazad! mormogá Mincsev, ki ép lakása elé érkezett.

— De igen is igazam van, és te nem tudsz felelni, hahotázott Pincsev és visszafelé indult.

De nyomban követte Mincsev, ki megragadta kabátja ujját és így fogva tartva magyarázta neki állításait.

(Folytatása következik.)

Előfizetési felhívás.

Tisztelt előfizetőinket, kiknek előfizetésük **április végén** lejárt, teljes tisztelettel kérjük, méltóztásának előfizetéseiket megújítani, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék

Előfizetési feltételek:

egész évre	8 frt — kr
fél évre	4 frt — »
negyed évre	2 frt — »

Papok, tanítók és községi hivatalnokok:

egész évre	7 frt — kr
fél évre	3 frt 50 »
negyed évre	1 frt 75 »

Az „Egyenlőség“

szerkesztősége és kiadóhivatala
 Budapest, Váczi körút 23. sz.

Naptár.

Vasárnap (1890. május 11.) 5650. *íjar hó* (29 napos) 21-ike. Hétfő 22-ike. Kedd 23-ika. Szerda 24-ike. Csütörtök 25-ike. Péntek 26-ika. Szombat 27-ike. *Muszaf előtt bejelentik az új chódest = m'vorchin-hachódes. Heti-szídra: B'har és B'chikószáj.*

Hazai hírek.

— **Boldogult Deutsch Henrik** volt tanítóképezdei igazgató utolsó műve, a Pentateuch magyar fordítása immár teljesen megjelent. Most került ki a sajtóból az ötödik könyv, mely kétségkívül méltán sorakozik az előzőkhöz, melyeket az összes kritika tudvalevőleg legnagyobb tetszéssel és elismeréssel fogadott. A műről majd jövő számunkban közlünk bővebb ismertetést. Egyelőre megjegyezzük, hogy az elhunyt jeles hebreista özvegyénél, **De u t s c h** Henriknénál, Bajza-utca 6. szám alatt kapható.

— **Zsidók az akadémián.** A tud. akadémia nagyhete alkalmával kihirdetett pályázati eredmények újabb tanujelét adták annak, hogy felekezetünk hívei mily szépen működnek a tudományok mezején. A második osztály pályadíjai közül kettőt nyertek el zsidók. **B a m b e r g e r** Béla dr, ki a nemzetgazdasági irodalom terén már szép nevet szerzett magának, az északamerikai valutáról szóló munkájával aratott jutalmat. **K o h n** Dávid sikeréről más helyütt teszünk említést. **D r. A c s á d y** Ignác kiváló publicistát az a kitüntetés érte, hogy megbízták Magyarország három részre oszlása történetének megírásával.

M u n k á c s i Bernátot, kinek jelöltetéséről már megemlékeztünk, az akadémia csütörtöki gyűlésén 39 szóval 11 ellen megválasztották levelező taggá. A kitűnő tudós bizonyára csak diszére válik az akadémiának, melynek tagjai közt nincsenek feles számmal azok, kik annyira kiérdemelték a megválasztatást, mint épen Munkácsi Bernát. — Az akadémia nagydíját, mely az utolsó 5 évben megjelent legjobb tudományos műnek volt szánva, **K ó n i g** Gyula műegyetemi tanár s volt dékán nyerte el. König tudvalevőleg az első zsidó tudós volt, ki keresztlevél nélkül jutott be az akadémia rendes tagjainak sorába, de rövid idővel megválasztatása után kitért s ezzel okot szolgáltatott arra a hiedelemre, hogy az akadémikusok csak azzal a feltétellel választották meg, ha elhagyja ősei vallását. — Díjat nyert **d r. P ó l y a** Jakab is, kit ezenkívül a 2000 frtos Fáy-díjjal jutalmazandó nemzetgazdasági mű megírásával is megbízták. Pólya dr. szintén zsidó szülők gyermeke, de ő is úgy találta, hogy a keresztlevél inkább segít az üdvözülésre.

— **Magyar rabbik Németországban.** **D r. E l s a s** Bernát fiatal rabbit, ki csak ez év február havában nyerte el a rabbi-diplomát a budapesti orsz. rabbiképző-intézeten, a königsbergi (Poroszország) zsidó hitközség választotta rabbi-jává. **D r. E l s a s** a második, magyar seminariumból került rabbi, ki az országon kívül nyert alkalmazást. Az első dr.

C z i e g l e r Gyula volt, ki Karlsbadnak rabbija Magyar származásu rabbik különben nagy számmal és a legelőkelőbb községekben működnek Németországban. Berlin 3 rabbija, München, Stuttgart, Königsberg, Mannheim, Boroszló, Frankfurt és sok más német város zsidó községeinek rabbijai magyarok. — Vagy 5 héttel ezelőtt a M. m. Frankfurter »Israelitische Religionsgesellschaft«, melynek a híres Hirsch Samson Rafael volt a rabbija, dr. Breuer Salamon, volt pápai fő-rabbít installálta nagy ünnepélyek közt.

— **Dr. Chorin Ferenc** orsz. képviselőről örömmel jegyezzük fel, hogy a kir. tábla decentralizációjáról szóló törvényjavaslat ügyében mily kiváló szerepet játszott. Előadója a javaslatnak, melynek tárgyalását a mult héten kezdte meg a képviselőház és melynek megvitatásában részt vettek a ház legnagyobb korifeusai. C h o r i n az igazágügyi bizottságban is, mint a javaslat előadója oly szép tevékenységet fejtett ki, melylyel méltán érdemelte ki a köz-elismerést. Jellemző, hogy a javaslatban mellőzött Aradért sikra szállt, még pedig oly lelkesen, hogy Arad város legelőkelőbb polgárai üdvözlő táviratot menesztettek hozzá. Jeles hitrokonunk a tárgyalás alatt a képviselőházban is több ízben felszólalt, nagy sikert aratva. A képviselőház méltán tünteti ki Aranyos-Medgyes képviselőjét, ki széleskörű tudományával, ékesszólásával, szilárd, férfias jellemével kiérdemelte azt a nagy tekintélyt, melyet a törvényhozók körében élvez. Tudvalevőleg a mentelmi bizottságnak elnöke, és e minőségben az összes pártok teljes meglegedésére működik.

— **Kohn Dávid.** Ma még kevesen ismerik, de minden jel arra mutat, hogy egykor egyik disze lesz felekezetiünknek és egész Magyarországnak. Még csak harmadéves joghallgató s már méltóvá tette magát arra, hogy együtt emlegessék nevét hazánk legjelesebb tudósaival. Már előzőleg is adta jelét párját ritkító buzgóságának, szorgalmának és kiváló tehetségének. Tavaly ugyanis, II. éves joghallgató korában a tud. egyetemén kiírt pályázatok közül **kettőt** nyert el m u n k á l a t a i v a l. Most örvendetes meglepetéssel értesülünk róla, hogy a kitünő fiatal ember a gabona-határidőüzlet gazdasági jelentőségéről irt műveért **akadémiai díjat kapott.** A tud. akadémia második osztálya ugyanis neki ítélte oda a Dora pályadíj ötven aranyát. Oly kitüntetés ez, melyre büszke lehetne a legjobb, a legnevesebb nemzetgazdasági írók bármelyike; annál nagyobb buzdítására szolgáljon K o h n Dávidnak, kinek sikeréhez őszintén gratulálunk.

— **Rabbi a püspöknél.** S c h u s z t e r Konstantin váci püspök a napokban Abonyban időzött és ez alkalomból a zsidó hitközség küldöttsége tisztelgett nála; dr. V a j d a Béla rabbi tolmácsolta a közel 200 éves hitközség üdvözlését, és ékes szavakban emelte ki a főpapnak a zsidóság iránti jóakarátát,

melyet már több ízben tapasztalhatott. S c h u s t e r Konstantin püspök, megköszönvén az üdvözlést így szólt: «Épültem ama szép szavakon, melyeket a tisztelendő rabbi ur hozzám intézett, s bizonyára igaz az, mire beszédében utalt, hogy ugyanazon cél lebeg a különböző hitfelekezetek lelki pásztoraik előtt; hiszen egy Isten szolgálatában állunk mindnyájan, egy Isten nevét óhajtjuk dicsőíteni. Ismerem jól a hazai zsidóság érdemeit a kultúra, hazafiság s felséges királyunk iránti hódolatmezőin s midőn buzdítom önöket e nemes munkálkodás folytatására, lelkem mélyéből kérem Isten áldását ezen törekvésükre.» Ezután barátságos megszólítással tüntette ki a küldöttség egyes tagjait.

— **Testvériség.** K a n o v i c s Béla jozsefvárosi plébánosnál a napokban a VIII. kerületi kör egy küldöttsége tisztelgett, hogy 59. születése napja alkalmából üdvözlje. Örömmel konstaláljuk, hogy a kerületben, melyben egykor az antiszemitizmus nagy erőfeszítéssel igyekezett gyökeret verni, a felekezetek együttélése a legtestvériesebb. A tisztelgő küldöttségben három hitsorsosunk, dr. H ü v ö s József ügyvéd, megyeri K r a u s z Lajos, orsz. képviselő és haraszti J e l l i n e k Henrik, a közuti vaspálya társaság vezérigazgatója vettek részt.

— **Mohácsi hírek.** A mohácsi izr. hitközség és a Chevra-Kadisa, mint levelezőnk írja, e hó 1-én szép jelét adták kegyeletüknek, midőn sirkövet állítottak fel boldog emlékezetű G r ü n w a l d Jakab rabbinak. Ez alkalommal a hitközség tagjai ugyszólván kivétel nélkül gyülekeztek egybe a temetőben, hová a tanuló ifjuság a tanítók vezetése alatt testületileg vonult ki. N o v i t s Mór kántor az énekkartól kísérve megható gyászdalt adott elő, mire dr. F l e s c h Ármin rabbi ékesszólóan méltatta érdemeit az elhunytanak, ki évtizedeken át volt buzgó és fáradhatlan feje a hitközségnek. A halotti ima elmondásával az ünnepély véget ért. — Levelezőnk nagy elismeréssel nyilatkozik arról az áldásos működésről, melyet dr. F l e s c h Ármin a hitközség ügyei körül kifejt. A város lakossága felekezeti különbség nélkül szereti és tiszteli a derék lelkészt, ki iránt legnagyobb rokonszenvvel viseltetik. A nemrég megtartott kaszinói jubileumon a főispán igen hízegően nyilatkozott a rabbiról, kit a kaszino elnöke felköszöntött. Az iskola legjobban érzi a rabbi tevékenységének jótékony hatását. Dr. Flesch jóakaratu barátja a tanítóknak; önként vállalkozott a hitoktatásra és talmud-torah iskolát is alapított, hol naponta egy óráig fordittatja a szentírás szavait. — A legutóbb megejtett hitközségi tisztujítás eredménye a következő: Elnök: W o l f Zsigmond, alelnök: dr. T a u s z i k Emil, iskolaszéki elnökök: dr. F l e s c h rabbi és F r o m m e r Miksa; pénztáros: A r m u t h Mór; templomgondnok: R e i n i t z Jakab.

— **Esküvők.** H o l i t s c h e r Manó, tekintélyes fővárosi nagykereskedő és tőzsdetanácsos kiváló szépségű és műveltségű leányát, L u j z a kisasszonyt, oltárhoz vezette S t e i n f e l d Mihály, debreczeni földbirtokos, t. huszárhadnagy. Az esküvőn diszes közönség volt jelen. A tőzsde tanács tagjai K o c h m e i s t e r Frigyes báró vezetése alatt jelentek meg; ott voltak F a l k Miksa, Királyi Ferencz és megyeri K r a u s z Lajos orsz. képviselők, dr. T a u f f e r egyet. tanár stb. Dr. K o h n Sámuel nagyhatású beszédet, intézett a mátkapárhoz. — S z i r m a i Oszkár, a magy. áll. hitelbank tiszviselője nőül vette R e i n i t z Irma kisasszonyt, néhai dr. R e i n i t z József kedves, szeretetreméltó leányát. Az esküvőn jelen voltak a bank hivatalnokai élükön P a l l a v i c i n i örgróf vezérigazgató és K o r n f e l d Zsigmond igazgató.

— **Nemesszivüség.** T r e n c s é n y b ő l írják a következőket: S z i l á n y i Ernő bollesói földbirtokos, dr. Schwarz Lajos budapesti orvos fia, abból az alkalomból, hogy megvette a puchói uradalmat, 2500 frtot adományozott a puchói és lukii szegényeknek, kik felekezeti különbség nélkül részesülnek az adományban.

— **Zsidó tanítók árvaháza.** A veszprémi zsidó tanítók, mint már ismételtlen jeleztük, nagyban buzgolkodnak egy zsidó tanítók árvaháza létesítése körül. E czélból aláírási iveket is bocsátottak ki. Mint most értesülünk B e r g e r Lipót ó-budai hitoktató ivén a budai G o l d b e r g e r Sámuel F. fiai czég 500 forintot irt alá az alap gyarapítására s ezenkívül megígérte, hogy évi 10 frttal járul majd az egylet alapjához. E szép tett önmagát dicséri.

— **A gyöngyi izr. nőegylet** ez évi május hó 14. napján délután 3 órakor az izr. népiskola helyiségében évi rendes közgyűlést tart. Tárgysorozat: 1. Titkári jelentés az egylet III. évi működéséről. — 2. Zárószámadások előterjesztése és a felmentvény megadása — 3. A választmány — és számvizsgáló bizottság titkos szavazás útján való újjáalakítása. — 4. A közgyűlési jegyzőkönyv hitelesítésére 2 tag választása. — 5. Netáni indítványok. — Az egylet három év óta működik szép sikerrel. Tisztikara: Elnök: Ladányi Ignáczné; pénztáros: Krausz Gizella; titkár: Rothausner.

— **Volkman-estélyt** rendezett a napokban a kir. zeneakadémia. A közreműködők közt nagy sikert arattak S c h w a r c z Irén, R o s e n f e l d Sarolta és E i s l e r Hermin kisasszonyok. Zajosan megtapsolta őket a nagyszámu diszes közönség, melynek körében ott volt W a h r m a n n Mór orsz. képviselő is.

Külföldi hírek.

— **Montefiore Mózes** naplója a héten jelent meg Londonban. A holdogult nagy emberbarátnak volt legbensőbb barátja, ki halála órájában is ott időzött

ágyánál, dr. L o e w e L. rendezte sajtó alá a felette érdekes művet, melynek megjelenését azonban ő sem élhette meg. Hat éve annak, hogy R a m s g a t e-ban megünnepelték sir M o n t e f i o r e századik születése napját, mely alkalommal a föld minden tájáról ezer meg ezer üdvözlés érkezett felekezetünk volt legragyogóbb díszéhez; tizenkét hóval később jobb létre szenderült, siratva nemzetétől és felekezetétől. Végrendeletében kérte fel L o e w e drt, hogy állítsa össze az ő és áldott emlékü nejének, lady Montefiore Judith naplóját, és a nemeslelkű philanthropnak félszázadon át volt titkára becsülettel megfelelt ez óhajnak. A mű czime: Diaries of Sir Moses and Lady Montefiore. Edited by dr. L. Loewe. London. Griffith Farran, Oke-den and Welsh 1890. 2 Vols. — A Daily Telegraph azt jegyzi meg a műről, hogy az emberbaráti tevékenység oly adatait tartalmazza, melyeknek alig akad párja más egyes ember életrajzában. L o e w e-nek rendelkezésére állott lady Montefiorenak ő t és sir Montefiorenak n y o l c z v a n ö t sajátkezűleg irt napló kötete 1814—1883. évekből, tehát közel 70 évi időközből. A mű lady Montefiore családjának ismertetésével kezdődik, és ebből kitünik, hogy a nagy emberbarát neje leánya volt C o h e n Levi Barnet amsterdami és utobb londoni kereskedőnek. Judith nővére H a n n a, R o t h s c h i l d N. M. bárónak lett a felesége. — A műre még visszatérünk.

— **Uzsorás antiszemita.** P i c k e n b a c h német antiszemita reichstagi képviselő ellen, mint Berlinből írják, az ügyészség megindítja az eljárást uzsora miatt. S t e n g e l tanárt, ki Giessen jeles képviselőjét leleplezte, a hatóság már kihallgatta.

— **Zsidó egyetemi tanár.** Dr. W o l f f Miksa berlini egy. magántanárt, kinevezték az orvosi fakultás rendkívüli tanárává.

— **Az antiszemitizmus bukása Párisban,** mint már említettük, teljes. Egyetlen egy jelöltjük sem jutott a községtanácsba. Nevetségesen csekély kisebbségben maradtak. Mi több D u f o u r batignollesi kandidatus e g y e t l e n s z a v a z a t o t sem kapott. A vereséget legjobban illusztrálja a következő választási kimutatás, mely tanusítja hány voks esett az antiszemitákra:

Ker.	Negyed	Jelölt	Szavaz.	Választók száma
5	Val-de Grace	Mordaet	657	6,658
6	Odeon	Poujade	94	4,967
7	Ecole Militaire	Coulon	60	3,256
7	Gros-Caillon	Drumont	613	7,304
10	Porte St.-Martin	Feuillant	332	8,676
16	Auteuil	Lacaze	57	3,351
16	Lammulette	Lebert	553	4,503
17	Epinette	Marquis de Morès	926	10,102
18	Clignancourt	Badaire	502	18,795
19	Vilette	Vallé	596	9,857

— Az antiszemiták tehát kerületeikből kikerült 77,559 szavazatból mindössze 4190 volksot nyertek.

Ezzel szemben **L e v e n** Staniszló hitrokonunkat többséggel választották meg St.-Denisben, **S t r a u s z** 2992 szavazatot kapott Villetteben; ellenjelöltje csak 1949-et. — **M o r é s** mellett **L u y n e s** hercege és **P o l i g n a c** prinçe hasztalan korteskedtek. Ő is elbukott az antiszemizmussal együtt.

— **Reformok Angliában.** Londonból írják, hogy ott újabb időben több előkelő hitrokonunk azon fáradozott, hogy a zsidók községi szervezetében nagyobb reformokat létesítsen. Az ezekre vonatkozó óhajaikat írásban foglalták és átadták **R o t s c h i l d** lordnak, kit arra kértek fel, hogy az összes zsidóságnak egy szellemi fő alatt való egyesítésére hasson. Ez ügyben bizottság alakult, mely elhatározta, hogy az United Synagogue előjáróságánál indítványozni fogja, hogy a chief rabbi mellé választmányt adjanak, mely a községek működését fogja ellenőrizni. Minden zsinagóga igazgatósága tetszése szerinti rituálét hozhat be, ha a községi tagok háromnegyede mellette szavaz és az említett választmány sem ellenzi. Az újítók azt is óhajtják, hogy a reformoknak hódoló Berkeley Street Synagoga az United Synagoga-be való beleolvadása lehetővé tétessék. — Az újítókkal szemben a reformokat ellenző párt sem nyugszik és legközelebb nagygyűlésre szólítja egybe híveit.

— **Jeruzsálemben** a lakosság nagy öröme két napon át tartó eső volt, melynek folytán dus aratás van kilátásban. A víz ára, mely már-már elviselhetetlen terhet rótt a szegényebb osztályra, már csökkent. — Az épülő vasut is számos iparosnak és munkaképes embernek biztosít keresetet.

— **Dreyfus-Jeids Jaques**, majnamenti Frankfurt egyik tekintélyesebb polgárát helyezték a napokban örök nyugalomra. Beláthatatlan közönség kísérte ki a temetőbe. Az elhunyt alapítója volt a Dreyfus és társa világhírű bankcégnek. — **Dr. H o r o v i t z** rabbi szép beszédben méltatta a boldogult érdemeit. Az izr. árvaház nevében **dr. W e r n e r** bucsuzott az intézet volt jóltevőjétől.

— **A kézművesség terjesztésére** **D ü s s e l d o r f b a n** alakult zsidó egyesület a napokban küldte szét a múlt évi működéséről szóló jelentést, mely egyttal a lefolyt évtized eredményeit is felöleli. Konstatálja a jelentés az egyesület folytonos és gyors haladását. A múlt évben 96 növendéke volt az egyesületnek; a bevételek összege 14.500 márka (az előző évben 11.633 márka). A tagok száma 1414-ről 1464-re emelkedett.

— **Lutheránus hittérítők** működéséről ír a majnamenti Frankfurtban megjelenő «Kirchlicher Anzeiger» Konstatálja az ujság, hogy a nagybárá angol társaságok szolgálatában álló missionáriusok mily nagyban igyekeznek, hogy traktatusaikkal és ékesszólásukkal prozelytákat csináljanak. Pedig tevékenységük, mint a lapnak **C z e r n o v i t z b ó l**, írják épenséggel nem mondható eredményesnek, mert »Izrael gyermekei nem

hallgattak rájuk. Legfeljebb egyes zsidó csavargók, a zsidóság söpredéke ment keresztviz alá, mert a hitsorsosoknál már nem remélhetett támogatást és a misszionáriusoknál pénzt és ígéreteket kaphattak. «Maga a lutheránus lap is bevallja tehát, hogy a misszióknak nincs jóra való eredménye és mégis óriási összegeket fordítanak céljaira; pedig sokkal jobbra használhatnák azt a pénzt, mint haszontalan misszionáriusok és még haszontalanabb prozelytákat hizlalására.

— **A zsidók megtérítésére** Londonban alakult »keresztény társaság« a lefolyt évben közel 40,000 f. sterlinget adott ki hittérítési célokra. A roppant összeggel 8 zsidó lelket «mentettek» meg.

— **Zsidó ujonezok Oroszországban.** Összesen 844,019 ujonezot soroztak a lefolyt évben Oroszországban; ezek közt volt 46 190 zsidó. Bevált 254,106 máshitü és 14,552 zsidó Witebsk, Grodno, Kiev, Vjelez, Lomsa, Lublin, Plozk és Cherson kerületekben egyetlen hadköteles zsidó sem maradt el a sorozástól.

— **Új zsidó kolonia** létesült a szent földön Jaffa közelében. Egy **Chankin** nevű uri ember vette meg a nagy terjedelmű telket, melyet most aránylag olcsón és kedvező fizetési feltételek mellett parcellánként ad el hitsorsosainknak. A telekrészek több mint felének már akadt vevője.

— **Szalonikiból** írják, hogy **L e v i** Dávid effendi-Janinában kineveztetett II. osztályu ullahvá.

— **A joffa-jeruzsalemi vasut** építését, mint már jeleztük, megkezdték. Az engedélyt **N a v o n** Yusuff vállalkozó nyerte, a ki aztán egy Société Anonyme Ottomane du chemin de fer de Jaffa.- Jeruzsalem című részvénytársaságot alapított, melynek igazgatójává **C o l l a s t** választották. A vasut jövedelmezősége kétségtelen. Egy évtized alatt a személyforgalom megnégyszeresedett és még mindig gyarapodik.

— **Dr. Behrend** világhírű angol kórházi orvos konstatálta, hogy a tüdőgümő kór a levágott marhák husa által is terjedhet. Azóta a tudományos világ sokat foglalkozott e kérdéssel. Mint most Londonból írják, az angol szaklapok azt követelik, hogy az emberi táplálékra szánt minden állat husa alaposan megvizsgáltsassék, még pedig nagyjában oly módon, a mint azt a zsidó ritus szabványai követelik meg.

— **Zsidó igazságügyi tanácsitkár.** Négy hónap óta másodszer történik, hogy az osztrák igazságügyi miniszter zsidót nevez ki törvényszéki tanácsitkárként. Mint ugyanis Bécsből írják, **dr. S a r e** Samuelt e minőségben nevezte ki a krakkói Landesgerichthez.

— **Vigasztaló egyesület** alakult Londonban; az ottani zsinagógák hitszónokai és előimádkozói ugyanis néhány kiváló magánszeméllyel egyetemben **A d l e r** Hermann rabbi elnöklété alatt egyesültek a célból, hogy az eastendi szegény inséges családokat látogassák és lehetőleg vigasztalással s tanácsal segítségükre le-

gyenek. A lefolyt negyed évben a tagok 74 menetben 369 családot látogattak meg. A bizottság gondoskodik egészséges lakásokról és a gyermekeket lehetőleg elhelyezi a szünidei gyermektelepeknél.

— **Mosse Rudolf** Europa legnagyobb ügynökségeinek tulajdonosa, 60,000 márkát adományozott szülővárosának, *G r ä t z n e k*, még pedig egy városi kórház építése céljából. A császár megengedte a nagyszerű adomány elfogadását. Mosse hitrokonunk.

— **Jótekonyság.** A majnamenti Frankfurtban működő Izr. Adományszekrény című egyesület a lefolyt évben 421 inséges közt 69,071 márkát (5900-al többet, mint az előző évben) osztott szét. Ezenkívül külön alapítványokból még 3000 márkát. *F u l d* Elias aszszony elhunyt férje emlékére 5000 márkát adományozott az egyesületnek.

— **Sub auspiciis imperatoris** promocio volt a napokban a bécsi egyetemen. A kitünően végzett hallgatók részesülnek tudvalevőleg ebben a kitüntetésben és ez alkalommal ő felsége ajándéka képen gyémántgyűrűt kapnak. A két promovált közt volt *E c k s t e i n* Ottó is, a ki egyike volt az egyetem legkiválóbb hallgatóinak, és kinek jövőjéhez tanárai a legszebb reményeket fűzik.

— **Denunciáló antiszemita.** A bécsi Osztrák-Tanuló-egyesület *Vasa-utczai* helyiségében a rendőrség tegnap váratlan házmotozást tartott, mert a főkapitánysághoz érkezett névtelen levelek szocialista üzemekkel vádolta az egyesületet. Kitünt azonban, hogy a vád teljesen alaptalan és valószínűleg antiszemitáktól ered, kiket szörnyen bánt, hogy az egyesület távol tart mindan nemzetiségi és felekezeti viszályt.

— **Spitzer Frigyes** párisi régiséggyűjtő, ki egy közel tizenöt millio franknyi értékű muzeumot mondhatott magáénak, a napokban hirtelen elhunyt. Gyűjteménye világhírű volt, és Páris egyik legnagyobb nevezetességét képezte. *S p i t z e r* Bécsben született és ott is folytatta tanulmányait. Orvostanhallgató korában kezdte a «gyűjtést», előbb mások számára, utóbb önmagának. Tizenöt évvel ezelőtt a *rue Ville Just-on* három millió frankos épületet emelt muzeuma számára és azóta ott lakott a pompás palotában. A 70-iki hadjárat alatt Frankfurtba menekült, a hol, mert — mint mondá — először életében nem volt egyéb dolga, megnősült Özvegye és két gyermeke siratják.

— **Megugratott antiszemita.** *Weinheim*, németországi városban egy *dr. Hentschel* nevű orosz-lengyel alattvaló antiszemita beszédet akart tartani egy vendéglő termében, hol nagyszámu közönség volt jelen. De alig kezdte meg beszédét, óriási lárma keletkezett. «Hallgass naplopó!» «nem kell a lengyel» «ki az antiszemitával» és hasonló kiáltások hangzottak. *H e n t s c h e l* kénytelen volt egy mellék ajtón kiosonni, kifutott az utcára és egyenesen a pályá-

udvarra rohant, hol az első vonattal elutazott. Csak a rendőrségnek köszönhetette, hogy meg nem verték. A gyülekezethez azután *S ü s z k i n d* munkásvezető intézett beszédet a hallgatóság lelkes éljenzése közt ítélve el az antiszemitizmust.

— **Dr. Adler Hermannt**, Nagybritánia boldogult chif-rabbi fiát, mint már jeleztük, az United synagogue gyűlése megbizta a brit főrabbinatus ügyeinek ideiglenes vezetésével. Mint most Londonból írják, a council e határozatát az összes angol hitközségekkel fogják közölni ugy a belföldön, mint a kolóniakon egyzersmind jóváhagyásukat kérve. A rabbinatustól kiállított okmányok hivatalos aláírása jelenleg »Chif-rabbi office, Dr Hermann Adler.« A council nagyon elismerőleg nyilatkozott *dr. Adler* működéséről.

— **Halottégetés.** A párisi »Eclair« egy tudósítójá kikérte az összes felekezetek kitünőbb lelkészeinek a holttestégetésre vonatkozó véleményüket. *Z a d o c K a h n* grandrabbin is nyilatkozott. Kijelentette, hogy mindedig zsidó számára még nem vették igénybe a halottégetést és azért még a rabbik nem is igen foglalkoztak a kérdéssel. Nem itéli el teljes határozottsággal a halottégetést, mert a szentírás sehol sem tiltja el. A keresztény theologusok a biblia szavaira »porból vagy és porrá leszesz« támaszkodnak; de hát a halottégetés ezzel sem ellenkezik. A rituále ugyan nincs az égetéshez szabva, de szükség esetén a czeremoniák is eselleg meg volnának változtathatók.

— **Rabbi és püspök.** A vallási gyűlölködések idején igazán jól esik oly esetet feljegyezni, mely bizonyítja, hogy derék emberek mindenütt szeretettel érintkeznek, és hogy igazi bölcsészet nem ismeri a szekták gyűlöletét. *Dr. D e e n i s* C. F. newyorki lelkésze »Az egészséges ész evangéliuma« című munkát írt és ezt a következő ajánlással látta el: »Tisztelendő *dr. G o t t h e i l* Gusztávnak, a newyorki Emánu-El templom rabbijának és az főtisztelendő *P o l t e r* E. Henry newyorki püspöknek, kiknek egyike ragyogó mintája annak, mi volt Jakobus, mint izraelita és a másik annak, mi volt, mint keresztény, ajánlja ezt a könyvet az ő engedelmeükkel barátjuk és testvérük«

— **A szabadelvű szultán.** *Abdul Hamid* szultán fényes jelét adta felekezeti türelmességének és szabadelvűségének. Elrendelte egy nagy menhely felállítását, melyben a török alattvalók felekezeti különbség nélkül találhatna menedéket. A menhelyben lesz egy mecset, egy keresztény templom és egy zsinagóga. A szultán e határozata, mint Konstantinápolyból írják, a legjobb benyomást gyakorolta.

— **Portugáliából.** A berlini Jüd. Presse rövid idő ota Liszabonban tartózkodó tudósítója a lap utolsó számában néhány érdekes adatot közöl a portugál zsidókról. Annak magyarázatául, hogy Portugáliában, nevezetesen Liszabonban és Opportóban számos szefard hitközség van, mig Spanyolországban nincs, azt

hozza fel, hogy a kiüzött spanyol zsidók átkot mondtak azokra a zsidókra, kik valaha visszatérnének Spanyolországba. Ezt a Portugáliából kiüzöttek nem tették. — A szefard zsidók temetési szertartása nagyon elüt a nálunk szokásostól: a holttestet teljesen begöngyölitik lepedőkbe, hogy olyanforma lesz, mint egy mumia s aztán koporsó nélkül helyezik a földbe. A sirgödörbe leszálló emberek, kik a testet elhelyezik, levetik lábbelijüket. A temetés lehetőleg a halálozás napján történik.

— **Szentpétervárról** írják, hogy a zsidóknak meg akarják tiltani azt, hogy Lengyelországban ingatlant birhassanak és szerezhessenek. Az erre vonatkozó rendeletben öt évi határidőt engedélyeznek majd a zsidóknak arra, hogy jelenlegi birtokaikat eladhassák és aztán a városokba költözhesselek.

— **Nürnbergből** írják, hogy Frankfurti képviselő emlékére, kiről lapunk múlt számában is megemlékeztünk, özvegye 20,000 márkát adományozott egy sinylókháza javára, melynek jótéteményeiben felekezeti különbség nélkül részesülnek majd az ápoltak.

— **Stargardt** németországi városban a napokban avatták fel a Beneiberisz-rend egy páholyát, melyet az ottani zsidó hitközség husz legelőkelőbb tagja alakított. Az ez alkakalommal rendezett ünnepélyen a berlini, stettini, demani és halberstadti páholyokat körülbelül hatvan kiküldött képviselte. A felavatást dr. M a r e t z k i (Berlin), a nagypáholy elnöke végezte. Az ünnepélyt disztrakoma követte.

— **Kikötő Palesztinában.** A jaffai kikötő tervével a legküzdhetetlen technikai akadályok miatt felhagytak és most inkább Chaiffában létesítenek kikötőt. A két parti várost vasutal fogják összekapcsolni.

— **Ötkrajzáros ebéd.** Londonban már 25 év óta működik egy egylet, melynek nemes célját az képezi, hogy szegény zsidógyermeket egy pennyért egészséges ebéddel lássson el. Időközben az egylet helyiségei szűkeknek bizonyultak és most a Jews Free School közelében új, tágas csarnokot emeltek. A felavatás a napokban történt és ez alkakalommal dr. A d l e r Hermann rabbi nagyhatású beszédet mondott, melyben néhai R o t s c h i l d Meier bárónőről, mint az egylet alapítójáról emlékezett meg különösen. Az ünnepélyen jelen volt lady Rothschild is.

— **Felnöttek oktatásáról** gondoskodott az angol legfőbb közoktatási hatóság. A londoni Whitechapel kerület lengyel-zsidó lakosai heti két pennyért külön tanítóktól tanulnak angolul. Könyveket és irkákat ingyen kapnak.

— **Százévéssé lett** a napokban Sonnenfeld Hirsch boroszlói márhakereskedő. Az aggastyán szellemileg teljesen ép, de testileg gyengélkedik. A császár születése napja alkalmából gazdagon diszített esészt ajándékozott neki. — Sonnenfeld atyja 113 éves kort ért el.

A triesti általános biztosító-társaság (Assicurazioni Generali) f. é. április hó 29-én Triestben tartott 58-ik közgyűlésén beterjesztette az 1889. évi mérlegét.

A közgyűlésnek tett jelentésekből értesülünk, hogy az életbiztosítási ágban a díjtartalék 2 046,093 frt 42 krral szaporodott és 1889. december 31-dikén 26.634,162 frt 01 krra emelkedett, míg 1889-ben ujonnan kötött biztosítások összege 16,225,817 frt 85 krra rögött, miáltal az 1889. december 31-dikén érvényben levő biztosítások tőke összege 116.904,648 frt 39 krra felszaporodott.

Az elemi biztosítási ágazatokban a díjtartalék 2.194,541 frt 21 krt tesz ki, míg az 1889. december 31-dikén a jövő évekre érvényben maradó díjkötelezvények összege 23.541,053 frt 22 krra rüg.

Az értékpapírok árfolyam ingadozásának fedezésére szolgáló tartalékalap 253,855 frt 74 krral szaporodott és 1889. december 31-dikén 1.190,453 frt 60 krra emelkedett, noha a kisorsolandó értékpapírok csak is névértékükkel lettek a mérlegbe felvéve.

A tőkesített nyereségtartalék elérte az alapszabályszerinti magasságot 2.625,000 frttal, míg az ingatlanok tartalékalapja 1.289,480 frt 92 krra emeltetett.

Az 1889-ben kifizetett károk összege: 10.114,545 frt 47 kr, A társaság alapítása óta egész 1889. december 31-dikeig 227.371,940 frt 22 krryi tekintélyes összeget fizetett ki károk fejében. Ezen összegből 139.041 káreset 42.396,621 frt 32 krryi kártérítéssel hazánkra esik.

Az összes biztosítéki alapok 2.388,389 frt 32 krról 40.758,238 frt 42 krra emeltettek és a legjobb értékekben vannak elhelyezve. Tiszta nyereség 653,438 frt 48 kr. lón kimutatva, miből minden egyes részvényre 106 arany forintnyi = 265 franknyi jutalék esik.

Mint ismeretes, az Assicurazioni Generali életbiztosított feleinek érdekében már évek előtt elhatározta és alapszabályainak 43. §-a értelmében keresztül is vitte, hogy az életbiztosítási ág díjtartaléka a B) mérleg szerint egészen külön kezelteik és külön számoltatik el, és hogy az alaptőke és a nyereségtartalékok felét kizárólagosan az életbiztosítottak javára külön lekötötte. 1889-ben nevezett intézet az életbiztosítási tárczája érdekében még egy igen nevezetes és fontos lépést tett előre, a mennyiben kijelentette, hogy az életbiztosítási ág különös érdekében a jégbiztosítást üzletköréből kizárja és azt mint a baleset ellen való biztosításnál tette, egy külön e célra szolgáló intézetnek átengedi.

Ez által a triesti általános biztosító-társaság üzletfelei még is azon helyzetben vannak, hogy összes biztosításait a nevezett intézet ügynökei által helyezhetik el jól és megbízhatóan, mert a mint a baleset ellen való biztosításokat az «Első o. általános baleset ellen biztosító-társaság» által intézveik el, ép úgy utalja a jégbiz-

tosításokat a szintén általa támogatott «Magyar jég- és viszontbiztosító részvény-társasághoz» elintézés végett. Minthogy, mint ismeretes, ezen két intézet mindegyike egy-egy teljesen befizetett millióra rugó alaptőke és az Assicurazioni Generali jól kiprobált ügynöki hálózata felett rendelkezik és azonkívül az anyaintézet szolid elvei szerint kormányoztatik, nevezett két társaság is azon kellemes helyzetben van, hogy biztosítási ágaikban a legmeszebbre terjedő biztosítékokat épesek nyujtani.

A s.-a.-ujhelyi izraelita hitközség mint anyakönyvi kerület» előljáróságától.

239. szám. 189.

Pályázat.

A «Sulchan-Aruch» alapján álló status-quo-ante szervezetű s.-a.-ujhelyi izr. hitközség-, mint anyakönyvi kerületben 1500 forint évi fizetéssel és egyéb helyben szokásos jövedelmekkel javadalmazott rabbisági állásra ezennel pályázat hirdettetik.

Pályázók, kiktől az anyakönyvek vezetésére előirt törvényes minősítésen kívül a rabbisági teendők végzésére általánosan elismert 3 rabbitekin-télytől nyert képesítési bizonyítvány, valamint a magyar és német nyelvnek szóban s írásban való teljes birása kívántatik, felkéretnek, hogy koruk-, és családjukra vonatkozó okmányokkal is felszerelt kérvényeiket folyó évi junius hó 15-éig az alólirt előljáróságához beküldeni sziveskedjenek.

Kelt a s.-a.-ujhelyi izr. hitközség előljáróságának 1890. évi április hó 14-én tartott üléséből.

Némethy
titkár.

Schwarz Bernát
elnök

Pályázat.

A szentesi izr. hitközségnél 500 frt évi fizetéssel, szabad lakással és fél Sechita és egyéb szokásos mellékjövedelemmel egybekötött második előimádkozó állása töltendő be.

Pályázóktól megköveteltetik, hogy Kóre, Sóchet-Ubodék legyenek és felkéretnek, hogy életkorukat, családi állapotukat, eddigi működésüket, valamint vallás erkölcsi magaviseletüket és képzettségüket feltüntető okmányokkal felszerelt folya-

modványaikat folyó évi junius 1-én bezárólag alólirt hitközség előljáróságához küldjék be.

Az állomás f. évi augusztus hó 1-én elfoglalandó, paszkener előnyben részesül.

Próbaelőadásra csakis a meghívottak fognak bocsátatni, a megválasztottnak 30 frt átköltözkö-dési és utazási költség fog megtérítettetni.

Szentesen, 1890. május hó 7-én.

A szentesi izr. hitközség nevében ;

Freund Márk
h. jegyző.

Ecsedi Lajos
hitk. elnök.

Pályázat.

A bajai izr. hitközség nép- és polgári iskolánál — önkénytes lemondás folytán — egy 400 frt évi fizetéssel egybekötött népiskolai és kézimunka tanítónői állásra pályázat nyit-tatik, Pályázók, okl. népisk. tanítónők, sajátkezüleg irt kérvényüket, képzettséget, kort, családi viszonyokat, eddigi működést és egészségi állapotot ki-tüntető eredeti, vagy hiteles másolatu bizonyítvá-nyokkal alulirt iskolaszéki elnökhöz f. évi julius 1-ig bérmentve megküldeni sziveskedjenek. Kiván-tatik, hogy a pályázók a magyar és német nyelvet tökélylyel, a női kézimunka tanításában kiváló tehetséggel és jártassággal birjanak. Próbaelőadás tartására — meghívás folytán — való személyes megjelenés köttetik ki; az utiköltségek csak a meg-választottnak térítettnek meg. A választás 1890/91. tanév kezdetétől számított két próbaévre, a vég-leges kinevezés a két év lefolyta után és a köz-megelégedés kivivása után történik.

Baja, 1890. május 5-én.

A bajai izr. hitközség iskolaszéki elnöke

Dr. Bruck Samu s. k.

MATTONI
ERZSÉBET SÓSFÜRDŐJE
gyógyhely BUDAPESTEN, (Budán).
M e g n y i t á s á p r i l i s h ó 28-á n.
Kiváló gyógyhatással bir

női bajokban és altesti bántalmakban

Rendelő orvos : dr. BRUCK J. (vigadó-tér 1. sz.)

Egészséges fekvés, jutányos lakások, — jó vendéglő,
Pontos közlekedés a társaskocsikon reggeli 5 órától kezdve.

Állomási hely : Ferencz József-tér, a régi Lloyd-
épület közelében.